

Cultura i Espectacles

La traductora eslovena, que viu a Barcelona des de fa trenta anys, debuta com a autora literària

Simona Škrabec presenta el recull
'Torno del bosc amb les mans tenyides'

Celebrar la 'joie de vivre'

Lluís Llorc
BARCELONA

Simona Škrabec –“sobretot, posa la S amb l'accent que toca”, ens demana en un català impecable i amb un accent que també és el que toca, o millor— va néixer a Ljubljana (Eslovènia), el 1968. Fa uns 30 anys que viu a Barcelona amb el seu marit català, que va conèixer a Alemanya i amb qui té tres fills. “L'únic motiu de viure aquí és que em vaig enamorar. Soc una Erasmus, però d'una generació anterior”, explica Škrabec.

Es passa la vida viatjant, cada cop més, entre d'altres motius professionals, perquè des del 2014 és presidenta del comitè de drets lingüístics i de traducció de PEN Internacional. És traductora, assagista i crítica literària, amb un currículum acadèmic i de publicacions impressionant. Però fins ara no havia publicat cap llibre de creació literària com *Torno del bosc amb les mans tenyides*, editat per L'Avenç. És un recull de relats breus, de fotografies sentimentals, en què combina les descripcions aparentment asèptiques amb les reflexions vitals.

Es va criar amb un pare absent i el soroll de la guerra dels Balcans de fons. Però encara se sent a Eslovènia. “Emocionalment, visc en tots dos països. Vaig decidir que no calia trencar el lligam. A l'Europa posterior al Mur de Berlín hi ha aquesta possibilitat”, comenta Škrabec, que sola o amb la família va molt sovint al seu país d'origen.

Torno del bosc amb les mans tenyides són cent textos dividits en quatre parts: *La fugida*, *El mimetisme*, *Les olors* i *Els desequilibris*. A més, hi ha cinc fotografies, més la de portada, fetes per la mateixa autora. El primer conte està datat de manera oclusa: és del 2004, perquè hi surt el campionat mundial d'atletisme en pista coberta de Budapest. “En total, potser són uns deu anys d'apunts de vivències. Algunes són records, però és vivencial del tot, no hi ha res inventat. És just aquell moment en què la vida deixa de ser viscuda i comença a ser record o ficció. Aquell punt en què dius, «ja començo a ser protagonista d'un relat». Que és un pas molt petit cap endavant. Si fes dos passos més, escriuria ficció, que és el que acaben fent els narradors, crear al

voltant d'una emoció, d'un record o d'un missatge que volen donar. I en aquest llibre jo encara volia escapar d'aquesta possibilitat d'imaginació, perquè em va semblar més interessant treballar la vivència com a tal, sense fer un dietari, que tampoc és el que pretenia.” No ho és i, en aquest sentit, ha fugit de tota erudició.

Tot i l'aparença d'anecdota dispers, Škrabec ha fet una feina d'orfebreria invisible per dotar de sentit cada fragment. “Totes les anècdotes del llibre tenen un punt en què transmeten alguna cosa més que una simple anècdota.” El llibre ofereix moltes vies de reflexió, però una de les més evidents potser sigui qüestionar-se si la identitat és una decisió o ve donada. Sobre si podem triar-la. “Aquesta és la

“Els lectors són intel·ligents i formats i no cal que els doni les coses mastegades”

Simona Škrabec ha presentat un recull de textos vivencials amb què s'aboca a l'exterior des del seu interior ■ JOSEP LOSADA

conclusió a què arribo: que no és on neixes el que ho determina, sinó que t'ho has de guanyar. Si vas a viure a un altre lloc i et vols integrar, és una decisió teva. Has de posar de la teva part un esforç, una curiositat, unes ganes... Penso que has d'intentar entendre on ets, adaptar-t'hi, que no vol dir donar-ho tot per bo. És la visió del traductor. Hi ha dos mons diferents i tot el que tu creus no ha de ser una veritat absoluta. El contacte amb la diferència forma moltíssim”, assegura l'autora.

Tocant el tema de la llengua, explica que està escrit en totes dues llengües, català i eslovè. “Tot i que cap al final ja tot està escrit directament en català, perquè era clar que

seria un llibre per a L'Avenç.” Confessa que espera tenir temps aquest estiu de traduir-lo a l'eslovè. I és que el català dels textos de Škrabec és ric, circula amb fluïdesa, sense cap encarcament, perquè assegura que li agrada escriure en català, que la diverteix i que mira d'anar més enllà lingüísticament, de posar la llengua una mica a prova.

Škrabec sí que admet un cert aire de quadern d'esbós literari. “Hi ha una coordinació ull i mà que volia explorar. No és com quan un pintor veu una flor i la pinta, sinó sobre el coneixement, fins a quin punt som capaços de veure coses. Si no veus una cosa, no la pots entendre i no la pots descriure. Vivim en

una societat que ens obliga a no veure certes coses. Per tant, és la voluntat de veure el que no soc capaç de veure. El cos sent, percep més que la ment. La ment i la llengua són més limitades que el cos, a través dels coneixements que hem adquirit.”

I com es decideix una estructura senzilla però amb una complexitat entre línies? “Aparentment, és com si fos un mosaic, però té un ritme intern i una correspondència. Però no ho he facilitat. Considero que els lectors són intel·ligents i formats i que ja aniran descobrint coses que no cal que els doni mastegades. La idea és que el contes, junts, provoquin el que un de sol per separat no podria”, afirma.

L'APUNT

Si més no, una allau de qualitat

Lluís Llord

Aquesta setmana l'editor de Thule, José Díaz, es queixava de l'allau de novetats d'àlbums il·lustrats que impedeixen el recorregut més llarg que fins no fa gaires anys tenien els títols del sector. I té raó. Però buscant la part positiva, cal dir que, si més no, la qualitat del gènere es manté alta. La majoria d'editorials que es dediquen a l'àlbum saben que la competència és fe-

rotge i no val a badar. La gallega Kalandraka és una de les editorials que també és un referent i cap visible del premi Compostel·la. La guanyadora de la 12a edició és l'hongaresa Mariann Máray amb *El perro del mimo*. Al premi, dotat amb 9.000 euros, s'hi van presentar gairebé 300 originals procedents de 24 països. Si ens ha de caure una allau al damunt, que sigui de qualitat.

Tornant a l'estructura, hi afegim que "és molt menys espontània del que sembla": "Però un dels esforços que hi he volgut esmerçar és que el lector tingui la sensació que és *dins* d'algú que viu al seu costat, que respira al seu costat, i no d'algú que ho ha endreçat tot i el convida al seu pis dient «mira que bonic», assegura l'autora.

A més de les raons personals per escriure'l, què ha volgut mostrar als lectors? "He volgut transmetre una manera de veure el món. Intentar veure'l de nou en comptes d'intentar assumir-lo a través d'unes idees preconcebudes." I Simona Škrabec ho fa a través d'una mirada neta, de com jutja i sent el món, que mira de trencar la percepció apresada o induïda que tenim. Evita dir al lector com hauria de viatjar, com hauria de comportar-se, què hauria de visitar o de llegir...

"He volgut transmetre una manera de veure el món evitant idees preconcebudes"

Cada text té un títol que és l'inici de la primera frase. Com en alguns llibres de poemes, en què el primer vers és el títol del poema, tot i que Simona Škrabec hi juga més. "Té molts motius, però em sembla interessant per la imatge de continuïtat de les nostres vivències. L'únic lligam entre elles soc jo. No hi ha relacionats ni el temps, ni l'espai geogràfic, ni els sentiments... El llibre és el recull d'un jo que ja ha existit. Un testimoni sense endreçar-lo, perquè no volia fer un relat, donar-li sentit a tot. Em resulta una mica superbar explicar al mig de la meua vida qui soc jo i què he fet. Ja hi ha gent que fa dietaris, però jo no ho volia així", opina l'autora

Sempre ens hem d'embrutar les mans, com afirma la metàfora de títol? "Tota vivència ens afecta. Si coneixem a algú, si aprenem un idioma, si llegim un llibre... no anem amb guants de cirurgí. Si hi ha alguna rebel·lió en aquest llibre és voler ser jo qui decideixo què és allò que m'influencia; no ser un objecte passiu, sinó un objecte actiu."

Simona Škrabec ens ofereix uns textos enriquidors amb múltiples capes de lectura que acumulen moltes experiències escrivint i, naturalment, vivint. "És un llibre de l'última joventut, quan encara enxampes la vida en aquest punt de sorpresa i fascinació. Una celebració de la *joie de vivre*." ■

Jordi Banacolocha i Míriam Alamany, interpretant els amos de l'hostal, en un assaig ■ BITÒ CELS

Sergi Belbel dirigeix a la biblioteca de Catalunya l'intrigant 'Això ja ho he viscut', de J.B. Priestley

Forat temporal

J.B.
BARCELONA

Entre les dues guerres mundials és difícil veure gaire esperança. El dramaturg britànic J.B. Priestley, en canvi, va escriure *Això ja ho he viscut*, aquesta peça d'intriga, que Sergi Belbel estrena en català a la biblioteca de Catalunya, a partir de dimecres i fins al 14 de juliol. Comanegra ha fet una edició del text, aprofitant l'estrena. S'exploren els límits dels temps, les possibles dreceres a veritats paral·leles. Per Carles Martínez, que interpreta un enigmàtic professor alemany, l'obra és lluminosa. Efectivament, el director la recomana a tothom qui se senti desorientat, avui: "Sempre hi ha una sortida." A través del joc del temps, emergeix l'alternativa vital.

Això ja ho he viscut situa sis personatges de situacions vitals ben diferents en un hostal rural

Les dates

1992

El director Mario Gas va estrenar 'El temps i els Conway' al Teatre Condal de Barcelona.

2011

El director Josep M. Pou va estrenar 'Truca un inspector' al Teatre Goya de Barcelona.

durant la festivitat de la segona Pasqua (que commemora l'aparició de l'Esperit Sant als deixebles). Si hi ha personatges que només entenen la vida a partir de la raó i la ciència, també n'hi ha que pensen que hi ha un més enllà i els agnòstics, que no creuen però tampoc ho poden dir amb total seguretat. Sense la fantasia de *4 d'òptica*, flota la possibilitat de fer un trencament de les coordenades temps i espai.

L'editor de J.B. Priestley va trobar una relació (a través de l'obsessió del temps) en tres obres: *Angelus Corner* (encara inèdita a Catalunya), *El*

temps i els Conway, que va dur a escena Mario Gas el 1992, i aquesta d'*Això ja ho he viscut*. El director considera Priestley una baula intermèdia entre

En espectacle lluminós, que no dona respostes, i escrit en el període d'entreguerres

Shakespeare (que va tenir l'habilitat per parlar del seu temps però a partir del teatre històric) i Harold Pinter ("en va ser un bon continuador, de jove"). Per la seva habilitat d'intriga també el situa entre Hitchcock ("l'assassí és aquí") i David Lynch ("hi pot haver un assassí")

Belbel no s'ha sentit temptat de fer-ne cap adaptació contemporània. No li cal ("quan vull crear, escriu una obra sencera", reflexiona el dramaturg). Entén que, tot i que l'espai i el moment siguin aparentment llunyans, el públic podrà llegir l'actualitat més íntima. Com va passar en la seva adaptació de *Maria Estuard*, en què la gent veia les raons del procés. Aquesta és una nova producció en què participen Carles Martínez, Míriam Alemany i Sílvia Bel (*Vells temps i Maria Estuard*). El repartiment es completa amb Lluís Soler, Jordi Banacolocha i Roc Esquius. ■